

højere læreanstalter er der ganske utilstrækkelige stipendiemidler til rådighed. Imidlertid har den omstændighed, at det frie universitetsstudium giver de studerende mulighed for at klare sig ved hjælp af lønnet arbejde, medført, at de studerende i stigende omfang er blevet tvunget ind i erhvervs-mæssigt arbejde, således at der under efterkrigs-årenes gunstige beskæftigelsesforhold faktisk ikke har været så stort et behov for støtte. En forandring af denne situation vil imidlertid indtræffe, når den store tilvækst af unge når studiealderen (omkring 1960), og da det også bør tilstræbes, at universitets-studierne kan gennemføres af ubemidlede uden for-sinkende ekstraarbejde ikke mindst i den sidste del af studietiden, bør der allerede nu reserveres et større beløb til forbedring af de studerendes stilling.

Et forslag til demokratisering af den videre-gående uddannelse foreligger i de af ungdoms-kommissionen i årene 1949—52 afgivne betæn-ninger. Kommissionens forslag omfatter gym-nasiet, hvortil der tænkes ydet årlig 1,6—2 mill. kr. (1949-priser), den videregående faglige uddannelse, hvortil der tænkes ydet 2,3 mill. kr. i stipendier og 3,6 mill. kr. i lån (1952-priser), samt uddannelsen ved universiteterne og de højere læreanstalter, hvor-til et årligt stipendiebeløb af 8,5 mill. kr. (1952) tænkes ydet. En gennemførelse af kommissionens forslag ville altså allerede efter det ved afgivelsen af de ovennævnte betænkninger gældende pris-niveau og det dagældende elevtal betyde en årlig udgift på godt 12 mill. kr. samt en eengangsudgift til en lånefond. Den samlede udgift til stipendier og lån kan på basis af det nugældende prisniveau og elevtal anslås til ca. 20 mill. kr. årligt.

Imidlertid vil det næppe være nødvendigt i fuldt omfang at gennemføre dette forslag på een gang, bl. a. under hensyn til, at det må paregnes, at en del af de unge, ikke mindst under de herskende gode beskæftigelsesforhold, antagelig fortsat vil søge deres indtægter suppleret ved lønnet arbejde. Et betydningsfuldt skridt henimod en realisation af kommissionens forslag mener man at kunne gennemføre indenfor en udgift, der i de første år kan anslås til ca. $2\frac{3}{4}$ mill. kr. til gymnasieuddannelsen, ca. $4\frac{1}{2}$ mill. kr. til uddannelsen ved universiteter og højere læreanstalter, ca. $\frac{1}{2}$ mill. kr. til uddan-nelsen ved seminarier m. v. og ca. $2\frac{1}{2}$ mill. kr. til den faglige uddannelse eller ialt ca. 10 mill. kr. årligt.

Til § 1.

Ved den i denne paragraf foreslåede udvidelse af uddannelsesfondens virksomhed er det hensigten at tilvejebringe sikkerhed for, at evnerige og øko-nomisk trængende unge skal kunne påtage sig

en videregående uddannelse uden hindringer af økonomisk art. Til opfyldelse af dette mål vil det være nødvendigt, at understøttelse eller studielån ydes på et tidligt tidspunkt — ofte alle-rede fra uddannelsens påbegyndelse — og fortsat ydes, indtil den pågældende uddannelse uden unød-ig forsinkelse er tilendebragt. En særlig effektiv støtte vil ofte være fornøden i uddannelsens slutfase.

Vedrørende de enkelte uddannelsesområder be-mærkes følgende:

I. Gymnasieuddannelsen.

Med almenskoleloven af 24. april 1903 fjernedes den vigtigste organisatoriske hindring for lige ad-gang til studentereksamen og dermed til den højere uddannelse.

Før den tid havde kun børn, der meget tidligt var sat i latinskole mulighed for at blive student. Nu sker optagelse i mellemskolen — som forbereder til gymnasiet — på grundlag af undervisningen i folkeskolens grundskole, og forsåvidt kan ethvert barn med lyst og evner føres frem til studentereksamen, uanset hvilken skole det er begyndt i.

I bemærkningerne til forslaget til almenskoleloven fremhæves det som et af formålene med den nye skoleordning, at forældrenes stand og formuevilkår bør have så lidt som muligt at sige for afgørelsen af spørgsmålet om, hvilken uddannelse deres børn skal have, og til hvilket mål de skal føres frem.

Selvom der ikke er tvivl om, at almenskolelovens skoleordning har tilført gymnasiet elever fra sam-fundsgrupper, som ellers ville være holdt udenfor i større eller mindre grad, er der dog stadig en række økonomiske, geografiske og tildels pladsmæssige faktorer af stor betydning, som regulerer eller virker begrænsende på tilgangen til gymnasierne, og som alle medfører en betydelig ulighed i adgangen til studentereksamen. I ungdomskommissionens be-tænkning: Ungdommens adgang til den højere uddannelse. I. Gymnasiet (1949) er der foretaget en undersøgelse af gymnasieelevernes fordeling på socialgrupper, som viser, at størstedelen af gymna-sieeleverne kommer fra de bedre og bedst stillede dele af befolkningen. Ved en tilnærmet beregning af de forskellige befolkningsgruppers kontingent af gymnasieelever og de samme befolkningsgruppers andel i forsørgere med børn i gymnasiealderen er kommissionen nået til, at unge, hvis forsørgere har akademisk uddannelse, anden højere uddannelse eller er større næringsdrivende (betegnede som social-gruppe A), har en seks gange så stor sandsynlighed for at komme i gymnasiet som unge i almindelighed, medens de unge, hvis forsørgere er husmænd eller fiskere, faglærte eller ufaglærte arbejdere (social-